

Sollen

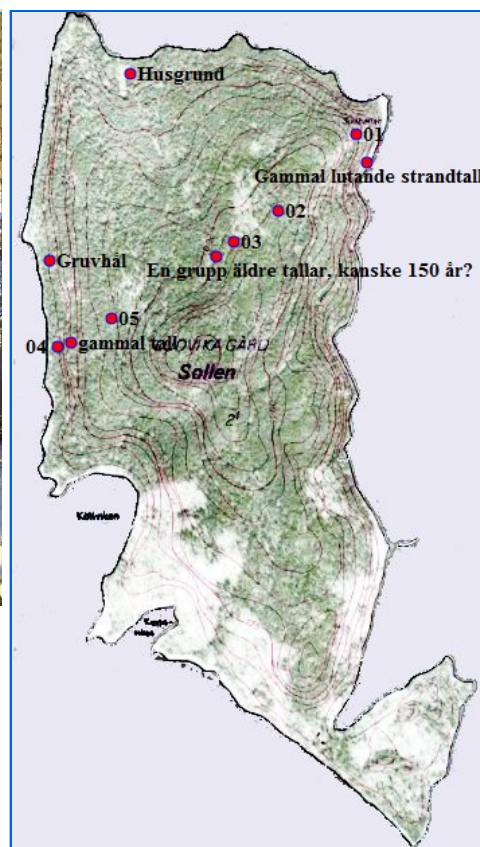
Några dendrokronologiska och andra noteringar

av Torbjörn Axelson, febr 2013

Den 23 januari 2013 tog jag mig på skidor från Sörvik över isen till norra delen av ön Sollen. I snön fanns gott om lodjursspår. Skogen, som domineras av gamla granar, är välbevarad, och innehåller inte många avverkningsstubbar. Jag tog fem dendrokronologiska prov, alla i tallar. På grund av kylan är det svårt att ta prov i levande träd med tillväxtborrh. Splintveden innehåller mycket is, och smulas oftast sönder. De två första proven tog jag ur torrtrallar, som jag bedömde var ungefär jämgamla med den omkringstående skogen. I provet från den första torrtrallen finns ringar från 1856 (ej märke, miss med 14 mm) till 1993, och en barkskada av okänd orsak från högsommaren 1951.¹ Som planta och ungt träd tycks det ha stått undertryckt, och uppnådde 1,6 m omkring 1840 (att döma av tätheten i den innersta delen bör ca 15 ringar vara omätta). I provet från den andra torrtrallen finns ringar från 1878 till våren 1991. Detta träd stod som planta mera fritt, och uppnådde 1,3 m omkring 1876. Det tredje provet tog jag för att försöka datera körskadorna i en levande tall intill en stig i nordlig riktning. Proven blev inte optimala, men ger en sannolik datering av körskadorna till troligast 1945/46. Tallen uppnådde brösthöjd ca 1835. Jag följde stigen mot norr, och kom då fram vid lämningarna efter en gårdsplats. Därifrån gick jag utmed stranden. Tyvärr var jag inte medveten om gruvhålet, som jag därför gick förbi utan att upptäcka. Efter stranden såg jag ett antal gamla strandtallar. En av dem, möjligen den grövsta?, tog jag ett prov i, 1,0 m över marken. Ytveden smulades, men eftersom trädet levde var de förlorade ringarna inte så intressanta. Äldsta uppmätta ringen är från 1703, men jag missade mörken med så mycket som ca 40 mm!, vilket gör att det skulle kunna fattas så mycket som upp mot omkring 100 ringar. Trädet kan eventuellt ha vuxit ända sedan början av 1600-talet! Ytterligare ett prov borde tas ur detta och några liknande träd. Några meter ifrån trädet låg för övrigt kadavret efter en älgkalv, och rikligt med lodjursspår omkring.

Den gamla tallen på västra stranden (slln04) har vuxit sedan 1600-talet. (Borrskafet är ca 40 cm.)

Proven 01-05, och några andra noterade platser.

Jag fortsatte tvärs över ön, för att leta reda på mina skidor, som jag lämnade innan jag gav mig upp i den branta terrängen. På väg upp noterade jag ytterligare en mycket gammal tall. En bit längre upp fanns en grupp resliga furor. Ett prov i en av dem visade att åtminstone denna uppnått brösthöjd omkring 1881 och denna ålder (ca 140 år) är kanske representativ för de större tallarna på denna del av ön. Väl nere på isen på andra sidan såg jag en imponerande, och kraftigt lutande gammal tall, vilken borde provtas, helst med flera prov, för att undersöka de asymmetrier som kan avslöja vid vilken eller vilka tidpunkter lutningen uppstått.

60.18473, 15.12038 (WGS 84)	slln01: torrtrall (ca 1840) - 1856 - 1993. Ljud daterat hög/sensommar 1951. 1.6 m över mark
60.18286, 15.11646 (WGS 84)	slln02: torrtrall (ca 1876) - 1878 - vår 1991
60.18211, 15.11417 (WGS 84)	slln03: Levande tall med körskadorna (sannolikt 1945/46). (ca 1835) - 1838 - 1945 (skada).
60.17960, 15.10531 (WGS 84)	slln04 Levande tall växande 10 m från stranden. Prov taget 1.0 m över mark. (1620?) - 1703 - 1982 - (2012).
60.18026, 15.10800 (WGS 84)	slln05 prov i levande, stor tall. 1881 - 2009 - (2012)
60.17968, 15.10601 (WGS 84)	gammal tall (ej provtagen)
60.18176, 15.11333 (WGS 84)	En grupp äldre tallar kanske 150 år?
60.18404, 15.12091 (WGS 84)	Gammal, lutande strandtall (en provtagen).
60.18618, 15.10897 (WGS 84)	husgrund på kulturmark
60.18167, 15.10492 (WGS 84)	gruvhål

Noter

- ¹ Provhöjden 1,6 m valdes för att kunna datera barkskadan.

PDF-kopia av <http://taxelson.se/dendro/obj/sollen.htm>. Denna och andra dendrokronologiska studier av T. Axelson återfinns på taxelson.se/dendro/obj/

Mätvärden (rådata)

slln0	1 Sollen, Ludvika											PISY
slln0	2 Sweden											1703 2009
slln0	3 T. Axelson											
slln01a	1856	63	58	86	92							
slln01a	1860	91	107	114	95	72	84	86	63	65	56	
slln01a	1870	89	84	67	73	74	69	44	33	54	42	
slln01a	1880	55	40	57	31	72	73	101	95	61	94	
slln01a	1890	134	128	110	79	115	84	116	139	245	244	
slln01a	1900	217	146	122	170	139	115	161	138	157	173	
slln01a	1910	195	167	166	229	190	219	201	189	214	191	
slln01a	1920	192	227	203	223	168	194	190	187	114	165	
slln01a	1930	208	250	441	394	393	375	305	307	254	256	
slln01a	1940	287	315	254	245	245	249	306	244	225	157	


```
s11n05b 1930 139 123 107 91 122 107 103 112 169 210
s11n05b 1940 114 122 173 140 211 999
s11n05b ##### DISTANCETOPITH=9
```